

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Škerbec

**Investicije v izobraževanje, raziskave in razvoj in gospodarska rast:
primerjalna analiza**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Nina Škerbec

Mentor: doc. dr. Branko Ilič

**Investicije v izobraževanje, raziskave in razvoj in gospodarska rast:
primerjalna analiza**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

*Zahvaljujem se mentorju doc. dr. Branku Iliču za vso pomoč in nasvete pri izdelavi
diplomskega dela. Prav tako se zahvaljujem družini in prijateljem za vso podporo v času
študija kot pri pisanju diplomske naloge.*

Investicije v izobraževanje, raziskave in razvoj in gospodarska rast: primerjalna analiza

Izobraževanje ter raziskave in razvoj so pomemben del razvoja gospodarstva, posledično pa tudi gospodarske rasti. Pri tem je najpomembnejše, da se jih ne zanemari, ampak se vanje vlaga, saj le s tem lahko pripomoremo k njihovi učinkovitosti. Glede na to, da živimo v družbi znanja, je izobraževanje pomemben del gospodarstva. V primeru, da v izobraževanje ne vlagamo dovolj, nas lahko to pripelje do tega, da se država ne razvija, saj nam nova znanja in izobrazba omogočijo gospodarski razvoj in posledično konkurenčnost z drugimi državami. Prav tako pa so pomembne raziskave in razvoj, saj nam le-te pomagajo do novih znanj, tehnologij ali produktov in s tem omogočijo, da ostanemo konkurenčni drugim državam. Posledično vse to vodi do gospodarske rasti. Večanje bruto domačega proizvoda lahko vodi do vedno večjih investicij tako v izobraževanje kot v raziskave in razvoj. Le v primeru, da dovolj vlagamo v gospodarstvo, se le-to lahko razvija. Pri primerjalni analizi sem ugotovila, da Slovenija kljub temu, da se nekoliko bolj razvija, še vedno ne sledi bolj razvitim državam (glede na primerjavo s Finsko in Poljsko), ampak še vedno spada med skupino manj razvitih držav v Evropski uniji.

Ključne besede: raziskave in razvoj, izobraževanje, gospodarska rast, bruto domači proizvod, investicije.

Investment in education, research and development and economic growth: comparative analysis

Education, research and development represent an important part of economic development and consequently also of economic growth. It is the most important not to disregard them and to invest in them since in this way only it can be contributed to their effectiveness. Considering that we live in the society of knowledge, education is an important part of the economy. If it is not invested enough in education, this may cause that a country do not develop since new knowledge and education enable economic development and consequently competitiveness with other countries. Research and development are also important as they contribute to new knowledge, technology or products and thus enable the country to remain competitive with other countries. As a result, this leads to economic growth. Increasing gross domestic product may lead to increased investment in education, research and development. Only when it is invested enough in the economy, the economy can develop. In the comparative analysis, I have discovered that although Slovenia develops slightly better, it still does not follow more developed countries (based on the comparison with Finland and Poland) and still belongs to the group of less developed countries in European union.

Keywords: research and development, education, economic growth, gross domestic product, investments.

KAZALO

1 UVOD	7
1.1 Raziskovalno vprašanje	7
1.2 Raziskovalne metode.....	8
1.3 Struktura diplomske naloge.....	8
2 OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV.....	9
2.1 Investicije	9
2.2 Izobraževanje.....	9
2.3 Raziskave in razvoj	10
2.4 Gospodarska rast	10
3 INVESTICIJSKE TEORIJE	11
3.1 Neoklasična investicijska teorija.....	11
3.2 Keynesianska investicijska teorija.....	12
3.3 Postkeynesianska investicijska teorija.....	12
3.4 Teorija človeškega kapitala	13
4 INVESTICIJSKA DEJAVNOST V SLOVENIJI.....	14
4.1 Struktura investicij	14
4.2 Financiranje raziskav in razvoja.....	16
4.3 Investicije v izobraževanje	18
4.4 Gospodarska rast	20
5 INVESTICIJSKA DEJAVNOST NA FINSKEM	21
5.1 Struktura investicij	21
5.2 Financiranje raziskav in razvoja.....	22
5.3 Investicije v izobraževanje	24
5.4 Gospodarska rast	25
6 INVESTICIJSKA DEJAVNOST NA POLJSKEM.....	27
6.1 Struktura investicij	27
6.2 Financiranje raziskav in razvoja.....	28
6.3 Investicije v izobraževanje	29
6.4 Gospodarska rast	30
7 PRIMERJAVA MED SLOVENIJO IN FINSKO.....	32
7.1 Financiranje raziskav in razvoja.....	32
7.2 Investicije v izobraževanje	34

7.3 Gospodarska rast	35
8 PRIMERJAVA MED SLOVENIJO IN POLJSKO	36
8.1 Financiranje raziskav in razvoja	36
8.2 Investicije v izobraževanje	38
8.3 Gospodarska rast	39
9 SKLEP	40
10 LITERATURA	42

KAZALO TABEL

Tabela 4.1: Bruto investicije v osnovna sredstva po regijah in dejavnostih, 2005-2008	15
Tabela 5.1: Bruto investicije v osnovna sredstva po dejavnostih v % bruto domačega proizvoda za leto 2007, 2007 in 2009	22
Tabela 5.2: Izdatki za R&R glede na sektor in delež BDP za R&R izdatke za obdobje 2008- 2010	23
Tabela 5.3: Tekoči izdatki za izobraževalni sistem za leto 2008 in 2009	24
Tabela 6.1: Izdatki za R&D leta 2006 v milijon evrih in povprečna stopnja rasti med leti 2001 in 2006 (v %)	29
Tabela 6.2: Vsi izdatki namenjeni izobraževanju med leti 2004 in 2007 (v %)	30
Tabela 7.1: Celotna poraba za R&R, izražena v odstotkih BDP (2008)	33
Tabela 7.2: Celotna poraba za izobraževanje, izražena v milijon evrih in v odstotkih BDP ...	34
Tabela 7.3: Sprememba stopnje rasti bruto dodane vrednosti v % glede na predhodno leto ...	35
Tabela 7.4: Bruto investicije v osnovna sredstva po dejavnostih v % za leto 2009	36
Tabela 8.1: Izdatki za raziskave in razvoj v odstotkih bruto domačega proizvoda (2005-2009)	37
Tabela 8.2: Celotni izdatki namenjeni izobraževanju v obdobju 2005-2008 (v % BDP)	38
Tabela 8.3: Bruto domači proizvod, spremembe v % glede na predhodno leto v obdobju 2005- 2010	39

KAZALO GRAFOV

Graf 4.1: Bruto domači izdatki za R&R dejavnost po sektorjih izvedbe in vrstah stroškov (Slovenija 2009)	17
Graf 4.2: Struktura javnih, zasebnih in mednarodnih izdatkov za izobraževalne ustanove po ravneh izobraževanja, Slovenija, 2008	19
Graf 5.1: Letne spremembe obsega bruto domačega proizvoda (v %)	26
Graf 6.1: Izdatki za raziskave in razvoj med leti 2002 in 2008	28
Graf 6.2: Rast bruto domačega proizvoda med leti 2000 in 2007	31
Graf 7.1: Celotna poraba za R&R, izražena v odstotkih BDP (2006)	33

1 UVOD

Investicije v izobraževanje, raziskave in razvoj ter v gospodarsko rast so pomembne tako za razvoj in rast države kot tudi za delovanje podjetij na državni ravni, saj ravno ta potrebujejo največ investicij za raziskave in razvoj. Le z nenehno razvijajočimi se podjetji in ljudmi lahko država obdrži svojo konkurenčnost v danes zelo konkurenčnem okolju.

V diplomski nalogi se bom osredotočila na primerjavo Slovenije, Finske in Poljske¹ z vidika investicij v izobraževanje, raziskave in razvoj ter gospodarsko rast. Rada bi ugotovila, ali Slovenija še vedno spada med manj razvite države ter ali posledično zato v razvojno dejavnost države vlaga manj sredstev (predvsem zato, ker kot država nimamo dovolj denarja) ali pa po drugi strani za razvojno dejavnost nameni več sredstev, saj bi rada sledila večjim in bolj razvitim državam. Torej, ali Slovenija lahko sledi bolj razvitim državam in deluje v koraku z njimi, ali pa še vedno veliko zaostajamo ter nas še vedno priključujejo manj razvitim državam? Glede na to, da Finsko priključujejo k razvitejšim državam (vendar še vedno ni v samem vrhu), bo najverjetneje lahko pokazati, kakšen položaj v svetu z vidika investicij in razvoja si je prislužila Slovenija, po drugi strani pa bo primerjava Slovenije s Poljsko, katero še vedno prištevajo med manj razvite države, pokazala, ali Slovenija spada v to skupino glede na investicije, ki jih nameni za izobraževanje, raziskave in razvoj ter za gospodarsko rast.

Glede na to, da sem mnenja, da se Slovenija razvija v smeri razvitejših držav, se mi zdi primerjava med temi tremi državami smiselna, saj le tako lahko ugotovim, ali je res tako.

1.1 Raziskovalno vprašanje

V zadnjem času se zdi, da se Slovenija razvija, zato sem si v diplomski nalogi zastavila raziskovalno vprašanje: Ali Slovenija z vidika investicij sledi razvitejšim državam ali pa se na tem področju bolj približuje standardu manj razvitih držav? Tako bom poskušala ugotoviti ali se je Slovenija dovolj razvila ter posledično že spada med bolj razvite države, ali pa še vedno zaostaja za njimi in jo še vedno prištevamo med manj razvite države.

---

¹ Primerjava ne bo potekala med vsemi državami skupaj, ampak v dveh skupinah - najprej med Slovenijo in Finsko, nato pa še med Slovenijo in Poljsko.

1.2 Raziskovalne metode

V diplomski nalogi bom uporabila predvsem primarne in sekundarne vire ter statistične podatke posameznih držav ter nato poskušala s primerjavo predvsem na ravni Evropske unije odgovoriti na raziskovalno vprašanje.

1.3 Struktura diplomske naloge

Diplomska naloga bo razdeljena na tri dele. V prvem delu bom obravnavala nekatere temeljne pojme, ki se mi zdijo bistveni pri tej temi, nato pa bo v okviru teoretičnega dela sledila še predstavitev nekaterih teorij, kot so teorije človeškega kapitala ter neoklasična, keynesianska in postkeynesianska investicijska teorija. V drugem delu se bom osredotočila predvsem na statistične podatke za Slovenijo ter na kratko opisala nekaj splošnih dejstev o investicijski dejavnosti v Sloveniji. Nato bo sledil opis Finske ter Poljske. V tretjem delu diplomske naloge se bom osredotočila na primerjavo med Slovenijo in Finsko in nato na primerjavo med Slovenijo in Poljsko. Pri tem bom upoštevala predvsem statistične podatke Eurostata, saj lahko primerjavo najlažje izpelješ, ko so države vključene v nek skupni okvir in kjer se zbirajo podatki iste vrste. V sklepu analizirala svoje raziskovalno vprašanje in zaključila s komentarjem rezultatov, ki sem jih zbrala skozi celotno diplomsko nalogo.

2 OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV

V nadaljevanju diplomskega dela bom opisala nekatere temeljne pojme in njihove definicije.

2.1 Investicije

Naložbe ali investicije so izdatki, ki so namenjeni povečanju prihodnjega dohodka. To je opredelitev, ki omogoča, da med investicije uvrstimo tudi izdatke za raziskave in razvoj, prav tako pa tudi izdatke za izobraževanje, ki jih poimenujemo tudi investicije v človeški kapital (Ravbar 2009).

Investicije pomembno vplivajo na gospodarski razvoj, prav tako pa je z investicijami močno povezan tehnološki napredek. Gospodarstvo, ki investira, tehnološko lahko napreduje (Senjur 1991). Razločujemo med bruto in neto investicijami. Bruto investicije so tisti del družbenega proizvoda, ki je v končni uporabi namenjen za izgradnjo novih osnovnih sredstev in za povečanje obratnih sredstev. Neto investicije so prav tako v končni uporabi namenjene za izgradnjo novih sredstev in za povečanje obratnih sredstev, vendar ne predstavljajo del družbenega proizvoda, temveč del narodnega dohodka (Senjur 1990).

2.2 Izobraževanje

Glede na to, da živimo v družbi znanja, je izobraževanje in vseživljenjsko učenje bistvenega pomena tako za razvoj družbe kot posledično za razvoj države.

Izobraževanje pomeni najpomembnejše vlaganje v človeški kapital. Izobraževanje pomeni boljšo informiranost, večjo razgledanost, prav tako pa boljša izobraženost pomeni večji dohodek v času zaposlitve (Becker 1993).

Ločimo lahko med formalnim in neformalnim izobraževanjem. Formalno pomeni predvsem izobrazbo in znanje, ki ga pridobimo v osnovni in srednji šoli ter naprej na fakulteti. Neformalno izobraževanje pa pomeni znanje, ki ga pridobimo izven šol (to so lahko tečaji, delavnice). Neformalno znanje se navadno pridobiva v službi, saj potrebujemo vedno nova znanja, da lahko deluje v današnji družbi, katere poudarek je na znanju.

Izobraževanje ni le šolanje oziroma formalni prenos znanja, temveč so tudi individualne izkušnje, ki ne morejo biti prenesene pri formalni izobrazbi oziroma šolanju (Bunc 1992).

Jereb izobraževanje opredeli kot dolgotrajen in načrten proces razvijanja posameznikovih znanj, navad in sposobnosti. To omogoči vključitev v družbeno življenje in delo ter oblikujejo pogled na svet (Jereb 1998).

2.3 Raziskave in razvoj

Namen izdatkov za raziskave in razvoj je spodbujanje in razvijanje tehničnega napredka, ki pa je še posebej izrazit v razvitih državah (Senjur 1990).

Sredstva za raziskave se porabi za reševanje gospodarskih in tehnoloških težav bogatih držav v skladu z njihovimi prednostnimi nalogami in gospodarskimi viri. Bogate države so zainteresirane predvsem za razvoj tehnološko zelo razvitih produktov, velikih trgov in tehnološko pospešenih metod z uporabo velikih vložkov kapitala in visoko stopnjo znanja. Nasprotno pa so revne države veliko bolj zainteresirane za preproste produkte, preproste oblike teh produktov, varčevanje s kapitalom, veliko uporabo dela in za produkcijo za majhne trge (Todaro in Smith 2006).

2.4 Gospodarska rast

Gospodarsko rast se meri s stopnjo rasti realnega družbenega proizvoda na prebivalca. Gospodarska rast pomeni spremembe v kvantitativnem smislu, medtem ko gospodarski razvoj pomeni spremembe v kvalitativnem smislu. Pri razvoju je poudarek na kakovosti, novostih, strukturnih spremembah in povečanju (Senjur 1991).

Na gospodarsko rast vpliva kar nekaj dejavnikov. Pomemben dejavnik je rast prebivalstva, saj pride do večje produkcije. Drugi dejavnik, ki vpliva na gospodarsko rast je kopičenje produkcijskih sredstev. Najpomembnejši pa je razvoj in izkoriščanje znanja (Burda in Wyplosz 1997).

Pomemben del gospodarstva je bruto domači proizvod, ki se nanaša na določeno področje. Navadno je to država, vendar je lahko tudi za posamezno regijo, mesto. Navadno se ga izmeri štirikrat na leto, saj je njegov tok spremenljiv. Bruto domači proizvod države se meri s pomočjo proizvodnih dejavnosti. Poleg bruto domačega proizvoda pa obstaja še bruto nacionalni proizvod, ki se nanaša na lastništvo. Bruto nacionalni proizvod je dodana vrednost, ki se je pridobljena iz vseh proizvodnih dejavnikov, tako doma kot v tujini (Burda in Wyplosz 1997).

3 INVESTICIJSKE TEORIJE

3.1 Neoklasična investicijska teorija

Za začetnika neoklasične investicijske teorije štejemo Jorgenson-a, izhaja pa iz optimizacije podjetniškega obnašanja. Cilj podjetij je maksimirati dobiček, ki pa hkrati pomeni maksimalno vrednost podjetja, ker podjetje najema kapital na trgu. Zgodnja različica neoklasičnega pristopa, ki jo je razvil Jorgenson, izhaja iz optimalne akumulacije kapitala (Hayashi 1982).

Neoklasični model optimalne akumulacije kapitala lahko izhaja iz odvedljive funkcije povpraševanja po delu in kapitalu in odvedljive funkcije ponudbe storitev. Problem nastane zaradi povpraševanja po investicijskih dobrinah kot funkciji obrestne mere. Haavelmo meni, da povpraševanje po investicijskih dobrinah ne more izhajati iz teorije maksimiranja profita podjetja. Stopnja obresti se spreminja, povpraševanje po investicijskih dobrinah pa lahko zavzame le eno od treh vrednosti – neskončno negativno, neskončno pozitivno ali pridobljeno vrednost, kjer je začetna stopnja kapitalskih storitev enaka stopnji povpraševanja po kapitalskih storitvah. Povpraševanje po investicijskih dobrinah je torej odvisno od obrestne mere v primerjavi z akumulacijo kapitala (Jorgenson 1967).

3.2 Keynesianska investicijska teorija

Vprašanje investicij odigra pomembno vlogo pri Keynesovi teoriji zaposlenosti. Determinante investicij so ključ za razumevanje procesa, ki povzroča ciklično gibanje v stopnji zaposljivosti v kapitalistični ekonomiji. Motivi, ki vodijo ljudi k investiranju, so kompleksni: koristoljubje, blaginja družine, smisel za dosežek. Glavni razlog za zasebne investicije v svobodnem podjetniškem gospodarstvu pa se nahaja v dobičku (Keynes 2006).

Keynesianska investicijska teorija je razložena s preprostim primerom tipičnega podjetja, ki poskuša maksimirati svoj dobiček, vendar se sooči z odločitvijo, ali kupiti nov stroj ali ne (ali opraviti sveže naložbe v osnovna sredstva). Tu pa je predpostavka, da bi bili stroški izposojanja odvisni od stopnje obrestne mere na trgu. V primeru, da ima podjetje svoj lasten denar, potem bi z investiranjem vanj na dolgi rok žrtvovalo njegovo uporabo. Odločilen dejavnik pri tem je, kolikšna je dolgoročno tržna obrestna mera. Tržna obrestna mera se nanaša na kratkoročno obrestno mero. Ostaja pa vprašanje, kakšna je zveza med kratkoročno in dolgoročno obrestno mero. Keynes meni, da obstaja obratna zveza med kratkoročno obrestno mero in potrebami po investicijah. Vendar dodaja, da bi kratkoročna tržna obrestna mera delovala neposredno na investicijsko odločitev le prek dolgoročne tržne obrestne mere (Keynes 2006).

Obseg investicij je odvisen od pričakovanega profita in višine obrestne mere. V primeru, da je mejna učinkovitost kapitala višja od obrestne mere, se bodo investicije izkazale za profitabilne (Norčič 2000).

3.3 Postkeynesianska investicijska teorija

Postkeynesianska teorija je z investicijami poskušala razložiti sočasnost procesov ravnotežne rasti in razdelitve nacionalnega dohodka. S povečanjem investicij se poveča delež profitov, kar vodi do zvišanja prihrankov in tako zagotovi ravnovesje med investicijami in prihranki pri polni zaposlenosti. Tako delež profitov kot tudi profitna stopnja se spreminja to v isti smeri kot stopnja rasti dohodka in kapitalni količnik (Sušjan 1995).

Postkeynesianska teorija družbeni proizvod deli na potrošnjo in investicije, nacionalni dohodek pa razdeli na mezde in profite. Ena od značilnosti postkeynesianske teorije razdelitve

je, da investicije in s tem ekonomsko rast kontrolirajo prejemniki profitov, cene v oligopolnih panogah nacionalnega gospodarstva pa kontrolirajo oligopolni producenti (Norčič 2000).

V gospodarsko razvitih državah podjetja sredstva za financiranje lastnih investicij zberejo iz zadržanih profitov. Profiti so glavni vir akumulacijskih sredstev, s katerimi se financirajo investicijski projekti (Sušjan 1995).

3.4 Teorija človeškega kapitala

Gospodarski razcvet in delovanje naroda je odvisen od zaloge njegovega fizičnega in človeškega kapitala. Človeški kapital² predstavlja investicije v ljudi, da si lahko povečajo svojo ekonomsko produktivnost. Teoretični okvir, ki je najbolj odgovoren za to, da je izobrazba sprejeta kot nekaj normalnega, imenujemo teorija človeškega kapitala. Teorija človeškega kapitala temelji na predpostavki, da je formalno izobraževanje zelo pomembno in tudi potrebno za izboljšanje proizvodne zmogljivosti prebivalstva. Teoretiki torej menijo, da je izobraženo prebivalstvo produktivno prebivalstvo. Prav tako teorija človeškega kapitala trdi, da izobraževanje povečuje produktivnost in učinkovitost zaposlenih s povečanjem kognitivne zaloge ekonomsko produktivne sposobnosti ljudi, ki pa je produkt prirojenih sposobnosti in vlaganja v ljudi. Zagotavljanje formalnega izobraževanja se obravnava kot produktivno investicijo v človeški kapital (Olaniyan in Okemakinde 2008).

3.5 Vpliv investicij v izobraževanje in raziskave in razvoj na gospodarsko rast

Do investicij v izobraževanje, usposabljanje in izpopolnjevanje ne prihaja zaradi trenutnega zadovoljstva, ampak zaradi pričakovanih donosov teh investicij v prihodnosti, saj ne prinašajo le denarnega donosa, temveč vplivajo tudi na produktivnost posameznika in posledično na povečanje zaslužkov v življenju. Investicijska sestavina učinkov izobraževanja določa vrednosti izobraževanja ter daje njegovim učinkom ekonomski pomen, kar pomeni učinke, ki vplivajo na gospodarsko rast. Ti učinki vplivajo na dohodek z vidika družbe in na dohodek z vidika posameznika³ (Bevc 1991).

---

² Theodore Shultz človeški kapital imenuje kot pridobljeno sposobnost človeškega faktorja. Človeški faktor pa v najširšem smislu predstavlja prebivalstvo, v najožjem smislu pa posameznega človeka. (Bevc 1991, 19)

³ To je bistvo teorije človeškega kapitala.

Glede na Bevčevo, investicije v izobraževanje dolgoročno vplivajo tako na posameznike kot tudi na gospodarsko rast.

Po drugi strani pa Mencingerjeva raziskava o vplivu investicij v raziskave in razvoj na gospodarsko rast ne kaže dolgoročnega vpliva, za razliko od neoklasične investicijske teorije (Mencinger 2005).

4 INVESTICIJSKA DEJAVNOST V SLOVENIJI

4.1 Struktura investicij

Slovenija razlikuje med dvema kohezijskima regijama (med Zahodno in Vzhodno Slovenijo), glede na bruto investicije, zato bom podala podatke za vsako regijo posebej.

V Zahodni Sloveniji je bilo leta 2008 za 10,7% več bruto investicij v osnovna sredstva kot leto prej. Prav tako je bilo leta 2008 ustvarjenih 51,6% vseh bruto investicij, kar predstavlja 6,8% več investicij kot v Vzhodni Sloveniji. V primerjavi z letom 2007 se je delež investicij nekoliko zmanjšal, saj je bilo leta 2007 ustvarjenih 52,4% bruto investicij. Leta 2008 je bilo v Zahodni Sloveniji ustvarjenih 5.548 milijonov EUR bruto investicij v osnovna sredstva. Kljub veliki spremenljivosti investicijske aktivnosti, je porazdelitev bruto investicij v osnovna sredstva dokaj stalna. (Statistični urad RS⁹) V Vzhodni Sloveniji so leta 2008 ustvarili za 14% več bruto investicij v osnovna sredstva kot v letu 2007, kar pomeni, da so leta 2008 ustvarili 5.196 milijonov EUR investicij (Statistični urad RS 2010).

V Zahodni Sloveniji je bilo leta 2008 največ bruto investicij v osnovna sredstva v skupini dejavnosti trgovina in popravila ter gostinstvo, promet in zveze, in sicer kar 30,1% vseh investicij v regiji, kar je nekoliko manj kot leto poprej (30,7%). V skupini finančno posredništvo, najem in poslovne storitve je bilo ustvarjenih 28,9 %, v skupini rudarstvo, predelovalne dejavnosti in oskrba z energijo pa 18,4 % vseh bruto investicij v osnovna sredstva v regiji, prav tolikšen odstotek pa je bil tudi v skupini druge storitvene dejavnosti (glej tabelo 4.1) (Statistični urad RS 2010).

Tabela 4.1: Bruto investicije v osnovna sredstva po regijah in dejavnostih, 2005-2008

	2005	2006	2007	2008
Struktura investicij (%)				
Vzhodna Slovenija				
Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	4,6	4,5	4,0	4,2
Rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z energijo	32,5	32,7	29,1	26,8
Gradbeništvo	4,0	4,9	4,1	4,6
Trgovina in popravila, gostinstvo, promet in zveze	20,1	23,0	24,2	26,3
Finančno posredništvo, najem in poslovne storitve	24,3	21,4	21,1	21,5
Druge storitvene dejavnosti	14,7	13,6	17,6	16,7
Zahodna Slovenija				
Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	1,6	1,7	1,5	1,5
Rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z energijo	20,1	18,0	18,0	18,4
Gradbeništvo	3,3	3,6	3,7	2,8
Trgovina in popravila, gostinstvo, promet in zveze	27,5	28,7	30,7	30,1
Finančno posredništvo, najem in poslovne storitve	29,4	27,4	27,2	28,9
Druge storitvene dejavnosti	18,0	20,6	18,8	18,4

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2010).

Kot je razvidno iz tabele 4.1, je bilo leta 2008 v Vzhodni Sloveniji največ bruto investicij v skupini rudarstvo, predelovalne dejavnosti in oskrba z energijo (26,8%), kateri je tesno sledila skupina trgovina in popravila, gostinstvo, promet in zveze z 26,3% bruto investicij. Najmanj investicij je bilo namenjenih skupini kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo (4,2%). Kot je razvidno, se v skupini, kjer je bilo leta 2008 ustvarjenih največ investicij, delež teh investicij od leta 2005 znižuje in je bil leta 2008 najnižji v zadnjih desetih letih, medtem ko se v skupini trgovina in popravila, gostinstvo, promet in zveze delež investicij povečuje in je leta 2008 dosegel največjo vrednost v obdobju 1999-2008 (Statistični urad RS 2010).

V Vzhodni in Zahodni Sloveniji pa razlikujemo tudi med osnovnimi in storitvenimi dejavnostmi. Med osnovne dejavnosti uvrščamo tri skupine dejavnosti: skupina kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo, skupina rudarstvo, predelovalne dejavnosti in oskrba z energijo ter gradbeništvo. Za obe regiji je značilno, da je bilo v osnovnih dejavnostih ustvarjenih manj bruto investicij v osnovna sredstva kot v storitvenih dejavnostih. Značilno pa je tudi to, da so osnovne dejavnosti v Vzhodni Sloveniji pomembnejše kot v Zahodni Sloveniji. V Vzhodni Sloveniji so v letu 2008 vse te tri skupine dejavnosti skupaj ustvarile 35,6 % celotnih bruto investicij v osnovna sredstva v tej regiji, v Zahodni Sloveniji pa je bilo v osnovnih dejavnostih ustvarjenih le 22,7 % investicij (Statistični urad RS 2010).

Povečevanje zalog je prispevalo k rasti bruto investicij, ki so višje kot v predhodnih četrletjih. Bruto investicije v osnovna sredstva se še naprej zmanjšujejo, saj so bile v prvem četrletju 2011 kar za 6,1% manjše kot v prvem četrletju 2010. Zmanjševanje bruto investicij v osnovna sredstva je zlasti posledica nadaljevanja izrazitega in okrepljenega zmanjševanja investicij v gradbene objekte (Statistični urad RS 2011e).

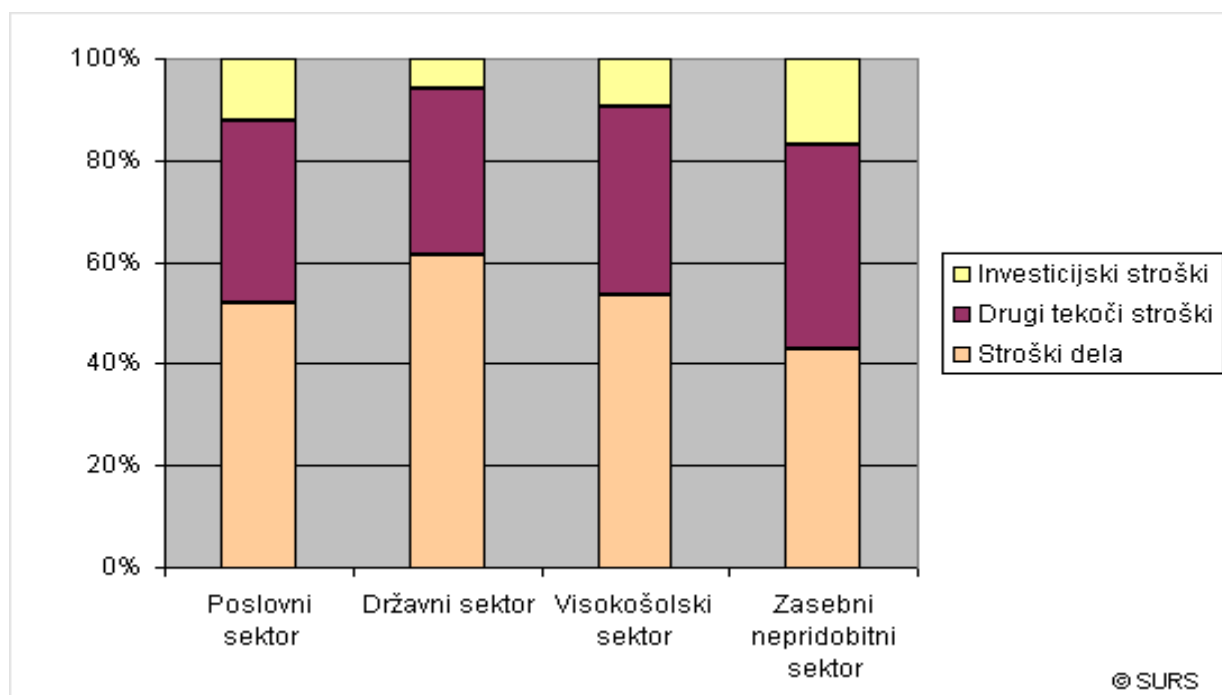
4.2 *Financiranje raziskav in razvoja*

Slovenija je leta 2009 za raziskave in razvoj namenila 277,1 milijona evrov državnih proračunskih sredstev, kar pomeni, da je za raziskave in razvoj namenila kar 0,78% BDP-ja. V primerjavi z letom 2008 je bilo leto kasneje namenjenih kar 46% več sredstev za raziskave in razvoj. Največ je bilo namenjeno državnemu sektorju, in sicer kar 36,8%, sledil pa mu je poslovni sektor (29%) in nato še nepridobitni sektor (0,7%) ter tujina (0,3%) (Statistični urad RS 2011a).

Glede na to, da za raziskave in razvoj v Sloveniji prispevajo štiri sektorji, in sicer poslovni, državni, visokošolski in zasebni nepridobitni sektor, bom v grafu 4.1 prikazala, kolikšen del bruto domačih izdatkov so le-ti prispevali.

Graf 4.1: Bruto domači izdatki za R&R dejavnost po sektorjih izvedbe in vrstah stroškov (Slovenija 2009)

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2011b).

Kot je razvidno iz grafa 4.1. so najmanjši delež skupnih stroškov po sektorjih dosegali investicijski stroški, medtem ko so stroški dela dosegli najvišji odstotek v vseh sektorjih. Največji investicijski stroški so bili v zasebnem nepridobitnem sektorju, kateremu je sledil poslovni sektor. Najmanjši investicijski stroški so bili v poslovnem sektorju, kjer pa so bili največji stroški dela.

Večino vseh finančnih sredstev so leta 2009 prispevale gospodarske družbe in država. Največ finančnih sredstev, namenjenih za raziskovalno-razvojno dejavnost, je bilo namenjenih za raziskave na področju tehniških in tehnoloških ved (47%), temu pa je sledili izdatki za raziskovalno-razvojno dejavnost na področju naravoslovnih ved. Največji del celotnih stroškov pa obsegajo stroški dela, ki so znašali kar 355,1 milijona evrov (Statistični urad RS 2011b).

V letu 2010 so se sredstva iz državnega proračuna za raziskovalno-razvojno dejavnost povečala za 21%, vendar je to povečanje manjše kot preteklo leto. Proračun, ki je znašal kar 334,3 milijona evrov, je bil namenjen vsem kategorijam raziskovalno-razvojne dejavnosti (Statistični urad RS 2011c).

4.3 Investicije v izobraževanje

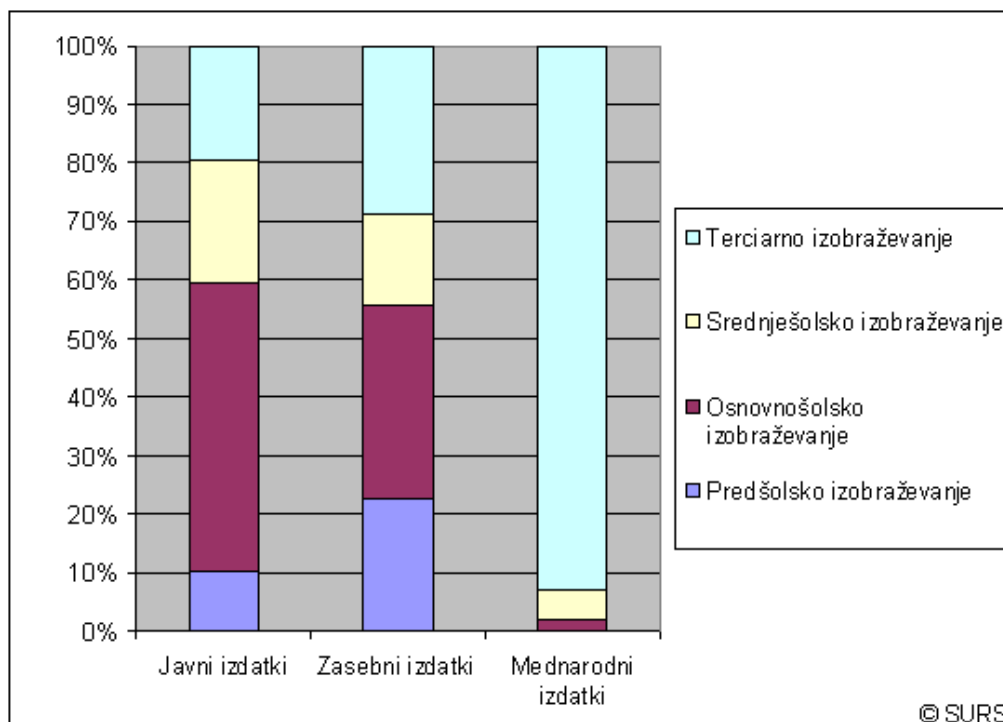
Kot že omenjeno, investicije v izobraževanje veliko k pripomorejo k gospodarskemu razvoju države, saj lahko tako vedno bolj in bolj izobraženo prebivalstvo prispeva k razvoju z vedno novimi načini in metodami, ki jih pridobijo z izobraževanjem.

Zadnji dostopni podatki na Statističnem uradu Republike Slovenije glede investicij v izobraževanje so dostopni za obdobje 2005 – 2008, nanašajo pa se le na formalno izobraževanje. Glede neformalnega izobraževanja bi bilo verjetno težje zbirati podatke, saj podjetja ne izobražujejo masovno, ampak se navadno osredotočijo in s tem financirajo le manjši delež zaposlenih, v katerih vidijo določen potencial (Statistični urad Republike Slovenije 2011č).

Ravno zaradi spreminjajočega se načina dela pa se z leti spreminjajo izdatki za različne ravni izobraževanja.

V grafu 4.2 je prikazana struktura izdatkov, namenjenih za izobraževanje v letu 2008.

Graf 4.2: Struktura javnih, zasebnih in mednarodnih izdatkov za izobraževalne ustanove po ravneh izobraževanja, Slovenija, 2008

Vir: Statistični urad Republike Slovenije (2011č).

Javni izdatki za izobraževanje, to so izdatki države in občin, so v letu 2008 znašali 1.938 milijonov evrov. To predstavlja 5,19% bruto domačega proizvoda. Največ izdatkov je bilo namenjenih za osnovnošolsko izobrazbo, kateri je sledilo terciarno izobraževanje in nazadnje še srednješolsko izobraževanje, kar je prikazano v grafu 4.2 (Statistični urad RS 2011č).

V primerjavi z letom 2007 so se državni izdatki za formalno izobraževanje povečali za 7,6%, izdatki občin pa za 13,6%. Država je za osnovnošolsko izobraževanje namenila skoraj polovico (45%) vseh sredstev, medtem ko je za terciarno izobraževanje namenila 28%, za srednješolsko 27%. Najmanj je država namenila za predšolsko izobraževanje, in sicer le 0,5% vseh izdatkov (Statistični urad RS 2011č).

Se pa pokaže razlika v primerjavi z izdatki občin, saj so le-te namenile polovico vseh sredstev za predšolsko izobraževanje, 47% za osnovnošolsko, za srednješolsko in terciarno izobraževanje pa so vsega skupaj namenile le 3% (Statistični urad RS 2011č).

Sredstva države in občin pa niso namenjena le izobraževalnim ustanovam, temveč tudi gospodinjstvom in drugim zasebnim entitetam. Največ je seveda namenjeno izobraževalnim

ustanovam. Leta 2008 so tako le-te dobile 1.785 milijonov evrov, kar predstavlja kar 92% vseh proračunskih sredstev (Statistični urad RS 2011č).

49% proračunskih sredstev, namenjenih za izobraževalne ustanove, je pripadlo osnovnošolskemu izobraževanju, 21% srednješolskemu, 20% terciarnemu in le 10% za predšolsko izobraževanje (Statistični urad RS 2011č).

Sredstva, namenjena osnovnošolskemu izobraževanju, so znašala kar 876 milijonov evrov, medtem ko so znašala sredstva za predšolsko vzgojo le 182 milijonov evrov.

Javni, zasebni in mednarodni izdatki skupaj so se glede na leto 2007 zmanjšali za izobraževalne ustanove na ravni terciarnega izobraževanja.

Javni izdatki so predstavljali 88% vseh izdatkov, zasebni 11,5%, mednarodni pa le 0,5% (Statistični urad RS 2011č).

Izdatki za izobraževanje so v obdobju 2005 – 2008 naraščali in upadali. Leta 2005 in 2006 so izdatki znašali 5,83% bruto domačega proizvoda, nato so leta 2007 upadli na 5,2% BDP, leta 2008 pa so znašali le še 5,19% bruto domačega proizvoda (Andragoški center Slovenije 2009).

Razlike so bile tudi v višini izdatkov, namenjenih različnim ravnam izobraževanja. Leta 2005 je bilo največ sredstev namenjenih osnovnošolskemu izobraževanju, in sicer 46%, sledilo je srednješolsko izobraževanje (24% vseh sredstev), nato pa terciarno (22%) in predšolsko izobraževanje, za katerega je bilo namenjenih 8% sredstev. V letu 2006 se izboljšave kažejo pri srednješolskem (25%) in predšolskem izobraževanju (9%). Odstotek izdatkov za terciarno izobraževanje je leta 2006 ostal nespremenjen, medtem ko so se izdatki za osnovnošolsko izobraževanje nekoliko zmanjšali (Andragoški center Slovenije 2009).

Leta 2007 se je stanje nekoliko popravilo. Za predšolsko izobraževanje je bilo namenjenih 8,81% sredstev, za osnovnošolsko 45,26%, za srednješolsko 22,47% in za terciarno izobraževanje 23,46% vseh sredstev (Andragoški center Slovenije 2009).

4.4 Gospodarska rast

V obdobju 1999 – 2008 je vrednost bruto investicij v osnovna sredstva naraščala tako v Vzhodni kot tudi Zahodni Sloveniji, spreminjale pa so se le letne stopnje rasti, katere so bile

najvišje v letih 2006 in 2007. Kljub temu, da je bila leta 2008 rast nekoliko manjša, je bila še vedno nad povprečjem (Statistični urad RS 2010).

Bruto domači proizvod se je v zadnjem četrletju 2010 zvišal za 2,1% v primerjavi z zadnjim četrletjem 2009. Njegova vrednost je bila 17.602 evra na prebivalca. Gospodarska gibanja so ostajala podobna s predhodnimi četrletji. Pomemben dejavnik pozitivne gospodarske rasti še naprej ostaja zunanje povpraševanje, čeprav se je dinamika povečevanja nekoliko umirila. Nasprotno pa velja za uvoz, ki je v primerjavi s predhodnimi obdobji zelo narasel. Na rast bruto domačega proizvoda je nekoliko bolj pozitivno kot v predhodnih obdobjih vplivala rast domačega trošenja, ki se je povečalo za 2,2%. Zaradi izrazitejšega ustvarjanja zalog je bila investicijska potrošnja višja za 4,9%. Kljub tendenci povečanja ostaja rast končne potrošnje šibka (Statistični urad RS 2011d).

Najnovejši dostopni podatki za prvo četrletje 2011 kažejo, da se je bruto domači proizvod realno zvišal za 2,0%, kar gospodarsko rast ohranja na ravni dveh odstotkov že štiri četrletja. V strukturi gospodarske rasti v začetku leta ni bilo izrazitih sprememb. Izvoz blaga in storitev, ki ostaja najpomembnejše za rast bruto domačega proizvoda, se je zvišal za 10,6%. Se pa skupaj z večanjem izvoza večja tudi rast uvoza, ki se je v primerjavi z začetkom leta 2010 zvišal za 11,1%. Na gospodarsko rast pa to vpliva nekoliko negativno (Statistični urad RS 2011e).

5 INVESTICIJSKA DEJAVNOST NA FINSKEM

5.1 Struktura investicij

Bruto investicije v osnovna sredstva se tako v Sloveniji kot tudi na Finskem delijo glede na dejavnost.

Razmere na Finskem glede investicij v osnovna sredstva prikazuje tabela 5.1.

Tabela 5.1: Bruto investicije v osnovna sredstva po dejavnostih v % bruto domačega proizvoda za leto 2007, 2007 in 2009

	2006	2007	2009
Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	2,5	3,2	2,6
Gradbeništvo	6	6,4	6,7
Trgovina, promet, komunikacijske storitve	22,1	21,6	18,4
Finančne storitve in poslovne dejavnosti	21	21,1	25,6
Druge storitve	22	21,4	25,2

Vir: Eu Book Shop (2011).

V tabeli 5.1 so prikazane bruto investicije v osnovna sredstva po posameznih letih. Leta 2006 je bilo največ bruto investicij v dejavnosti trgovina, promet in komunikacijske storitve, kjer so investicije dosegle 22,1 odstotka bruto domačega proizvoda. Podoben odstotek je bil namenjen drugim storitvam, na tretjem mestu pa so pristale finančne storitve in poslovne dejavnosti z 21 odstotki bruto domačega proizvoda. Za gradbeništvo je bilo namenjenega 6 odstotkov bruto domačega proizvoda, najmanj investicij pa je bilo namenjenih dejavnosti kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo. Leto kasneje je bilo ravno tako najmanj sredstev namenjenih dejavnosti kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo, vendar se je odstotek nekoliko dvignil, saj je bilo namenjenih 3,2 odstotka bruto domačega proizvoda. Pri drugih dejavnostih odstotki ostajajo na podobni ravni kot prejšnje leto, med izstopajočimi sta le dejavnost trgovina, promet in komunikacijske storitve, kjer so se investicije zmanjšale za 0,5 odstotka in dejavnost druge storitve, kjer so se investicije zmanjšale za 0,6 odstotka bruto domačega proizvoda. Leta 2009 pride v dejavnosti finančne storitve in poslovne dejavnosti do povečanja investicij, saj dosežejo 25,6 odstotkov bruto domačega proizvoda, prav tako pa pride do povečanja v dejavnosti druge storitve, ki dosežejo 25,2 odstotka bruto domačega proizvoda. Investicije se ponovno zmanjšajo pri dejavnosti trgovina, promet in komunikacijske storitve za dobre tri odstotke in znašajo 18,4 odstotkov bruto domačega proizvoda. Pri dejavnosti gradbeništvo investicije v osnovna sredstva naraščajo in leta 2009 dosegajo 6,7 odstotkov bruto domačega proizvoda.

5.2 Financiranje raziskav in razvoja

Poslovni sektor je v letu 2009 v primerjavi z letom 2008 zmanjšal svoje izdatke za raziskovalno-razvojno dejavnost za dobrih 250 milijonov evrov. Izdatki za raziskave in razvoj

so se zmanjšali v več panogah, najbolj pa je to občutila elektronska industrija, kjer so se zmanjšali za približno 90 milijonov evrov (Statistics Finland 2010a).

Razlika med celotni izdatki za raziskovalno-razvojno dejavnost pa je bila leta 2009 v primerjavi z letom 2008 le 85 milijonov evrov, saj so tako v javnem kot v visokošolskem sektorju sredstva, namenjena raziskavam in razvoju, povečali. V javnem sektorju so se izdatki povečali za 68 milijonov evrov, kar je v letu 2009 znašalo 656,5 milijona evrov oziroma 9,7% vseh izdatkov (glej tabelo 5.2).

Tabela 5.2: Izdatki za R&R glede na sektor in delež BDP za R&R izdatke za obdobje 2008-2010

Leto	2008	2009	2010
Poslovni sektor			
milijon EUR	5.102,00	4.847,20	4.919,30
%	74,3	71,4	71
Javni sektor			
milijon EUR	588,5	656,5	644,5
%	8,6	9,7	9,3
Visokošolski sektor			
milijon EUR	1.180,60	1.282,80	1.362,00
%	17,2	18,9	19,7
Skupaj	6.871,10	6.786,50	6.925,80

Vir: Statistics Finland (2010a).

Kot je razvidno iz tabele 5.2, javni sektor namenja najmanj sredstev za raziskovalno-razvojno dejavnost. Visokošolski sektor je leta 2010 v primerjavi z letom 2009 in 2008 namenil največ sredstev raziskave in razvoj, in sicer 19,7%. Še vedno pa največ sredstev za raziskovalno-razvojno dejavnost namenja poslovni sektor. Leta 2008 je namenil kar 74,3% vseh sredstev, vendar se je to v letu 2010 nekoliko zmanjšalo, in sicer na 71%.

5.3 Investicije v izobraževanje

Leta 2008 so se izdatki za redni izobraževalni sistem povečali za 6,7% v primerjavi z letom 2007. Tako so izdatki za redni izobraževalni sistem leta 2008 predstavljali 10,7 milijarde evrov. Največji delež sredstev, namenjenih izobraževanju, predstavljajo izdatki, namenjeni rednemu izobraževalnemu sistemu, le-ti pa so bili v višini 3,9 milijarde evrov. Sledijo mu univerzitetno izobraževanje in raziskave, in sicer z 1,9 milijarde evrov. Na zadnjem mestu, glede na višino sredstev, predstavlja poklicno izobraževanje, ki so mu namenili 1,4 milijarde evrov (Statistics Finland 2010b).

Po statističnih podatkih Finske so se leta 2009 tekoči izdatki za redni izobraževalni sistem v primerjavi z letom 2008 povečali za 4,1%. Izdatki za izobraževalni sistem so tako leta 2009 znašali kar 11,1 milijarde evrov. Prav tako kot leta 2008 tudi leta 2009 izdatki za splošno izobrazbo predstavljajo največji delež sredstev, namenjenih rednemu izobraževalnemu sistemu. Leta 2009 so ti izdatki znašali 4 milijarde evrov. Drugi največji delež izdatkov ustanove je za univerzitetno izobraževanje (2 milijardi evrov), 1,5 milijarde evrov pa je bilo namenjenih poklicnemu izobraževanju (Statistics Finland 2011a).

Podrobnejše podatke prikazuje tabela 5.3, saj so prikazani izdatki za različne ravni izobraževanja.

Tabela 5.3: Tekoči izdatki za izobraževalni sistem za leto 2008 in 2009

Leto	2008	2009
Predšolsko izobraževanje		
milijon EUR	294	305
%	2,8	2,8
Redno izobraževanje		
milijon EUR	3.889	3.978
%	36,5	35,9
Srednješolsko izobraževanje		
milijon EUR	665	681
%	6,2	6,1

Poklicno izobraževanje		
milijon EUR	1.436	1.519
%	13,5	13,7
Univerzitetno izobraževanje		
milijon EUR	1.925	2.020
%	18,1	18,2

Vir: Statistics Finland 2011a in Statistics Finland (2010b).

Tabela 5.3 še bolj natančno prikazuje, koliko sredstev se nameni za različne izobraževalne stopnje. Kot že prej omenjeno, je največ sredstev namenjenih rednemu izobraževanju. Leta 2009 so se ti izdatki nekoliko povečali, vendar ostajajo pri približno 4 milijarde evrov. Najmanj sredstev je namenjenih predšolskemu izobraževalnemu sistemu. Odstotek sredstev za predšolski izobraževalni sistem ostaja že dve leti na isti ravni, in sicer 2,8%, kar je leta 2008 predstavljalo 294 milijona evrov, leta 2009 pa 305 milijonov evrov.

Bistvenih sprememb glede sredstev, namenjenih izobraževanju, v dveh letih ni bilo, saj ostaja odstotek izdatkov na približno isti ravni, nasprotno pa se višina izdatkov vsako leto vsaj nekoliko poveča.

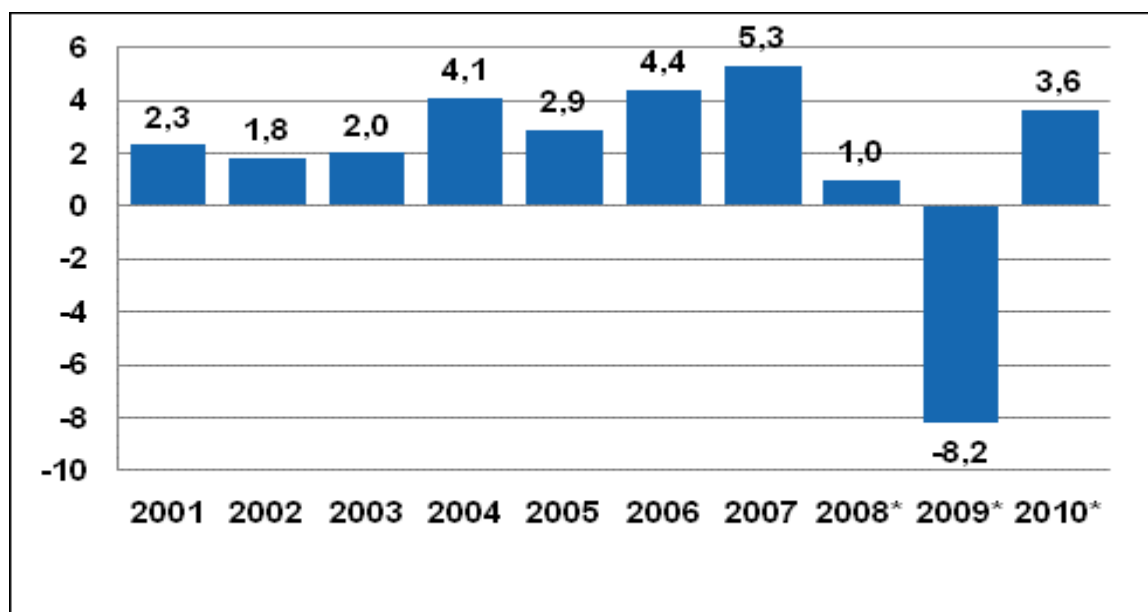
5.4 Gospodarska rast

Po izračunih FNA 2005 je bil bruto domači proizvod na Finskem med leti 1975 – 1993 za 1,0-2,3 odstotka višji kot v predhodnih izračunih. Med leti 1994 in 1998 je BDP variiral za 0,2%, nato pa se je med leti 1999 in 2004 ponovno zvišal za približno dva odstotka. To je bila predvsem posledica izvoza storitev (Statistics Finland 2005).

Leta 2007 se je bruto domači proizvod zvišal za 5,3% in v letu 2008 še za dodatnih 0,9%. Glede na podatke Statističnega urada Finske, pa se je leta 2010 bruto domači proizvod znižal za 0,8 odstotka glede na leto 2009. Le-ta je leta 2009 znašal 171 milijard evrov (Statistics Finland 2010c).

Kot je razvidno iz grafa 5.1, je bil v obdobju od leta 2001 – 2010 bruto domači proizvod najnižji ravno leta 2009, drugače pa bistvenih nihanj ni bilo, z izjemo leta 2002 in leta 2008. Se je pa nato leta 2010 povečal za kar 11,8 odstotka.

Graf 5.1: Letne spremembe obsega bruto domačega proizvoda (v %)

Vir: Statistics Finland (2011b).

Obseg dodane vrednosti se je leta 2009 zmanjšal skoraj v vseh panogah. Proizvodnja se je najbolj zmanjšala v predelovalnih dejavnostih in trgovini. Produktivnost dela v celotnem gospodarstvu se je zmanjšala za 3,5% glede na leto 2008. Najbolj se je to poznalo pri izvozu in naložbah. Obseg izvoza se je zmanjšal za 20 odstotkov, uvoz pa za 18%. Se je pa leta 2009 povečala poraba javnih izdatkov za 1,2 odstotka. Na začetku leta 2010 je prišlo do ponovnega povečanja bruto domačega proizvoda, in sicer za 1,9 odstotka (Statistics Finland 2010c).

Leta 2008 se je po daljšem obdobju rasti obseg naložb zmanjšal za 3,3 odstotka, so se pa za 5,9 odstotka povečale naložbe v gradbeništvo. Medtem ko je bila najmočnejša rast naložb pri gradnji poslovnih prostorov (5,9 odstotka), se je to v nasprotni smeri poznalo pri naložbah v stanovanjske stavbe. V prvem četrletju leta 2008 je prišlo tudi do velikega padca naložb (za 18,8 odstotka) v stroje, opremo in prevozno opremo. To je bila posledica velikih vlaganj v leto v drugem četrletju leta 2007. V drugem četrletju 2008 so se zmanjšale tudi zasebne naložbe, in sicer za 3,5 odstotka, medtem ko so javne naložbe ohranile približno enako stopnjo (Statistics Finland 2008).

6 INVESTICIJSKA DEJAVNOST NA POLJSKEM

6.1 Struktura investicij

V obdobju 2005-2008 je bil na nacionalni ravni gospodarstva največji delež bruto dodane vrednosti dosežene v dejavnostih, ki se ukvarjajo s trgovino in popravili, v hotelski in gostinski dejavnosti, pri transportu ter v dejavnostih skladiščenja in komunikacijah. Le-ti so leta 2008 ustvarili 26,9 odstotkov nacionalne bruto dodane vrednosti, kar pa je predstavljalo za 0,2 odstotka manj kot predhodno leto ter 1,5 odstotkov manj kot leta 2005 (Central Statistice Office of Poland 2010).

Tako kot je pri Sloveniji delitev na Zahodno in Vzhodno Slovenijo prihaja na Poljskem do delitve na več vojvodin. V posameznih vojvodinah se je delež bruto dodane vrednosti leta 2008 gibal med 23,4 odstotkov (Dolnośląskie in Opolskie) in 29,8 odstotkov v vojvodini Mazowieckie. Leta 2008 je industrijska panoga ustvarila 23,9 odstotkov bruto dodane vrednosti. Ta delež pa je v primerjavi z letom 2007 upadel za 0,4 odstotka, v primerjavi z letom 2005 pa ni prišlo do sprememb. Finančno posredništvo, nepremičnine, najem ter poslovne storitve so leta 2008 ustvarile 19,6 odstotkov bruto dodane vrednosti, kar predstavlja 0,4 odstotke več kot leto prej ter 1,3 odstotke več glede na leto 2005. Delež dodane vrednosti pri posredništvu, najemu, nepremičninah in poslovnih storitvah se je leta 2008 gibal med 12,7 odstotka v vojvodini Świętokrzyskie in 28,7 odstotka v vojvodini Mazowieckie (Central Statistice Office of Poland 2010).

V dejavnosti gradbena dela so leta 2008 ustvarili 7 odstotkov bruto dodane vrednosti. To predstavlja 1,4 odstotkov več kot leta 2005, v primerjavi z letom 2007 pa se je dvignilo le za 0,5 odstotka. Prav tako kot pri industrijski panogi se je tudi v dejavnosti kmetijstvo, lov in gozdarstvo leta 2008 delež bruto dodane vrednosti znižal. Medtem ko je leta 2005 znašal 4,5 odstotkov bruto dodane vrednosti, je leta 2008 znašal le še 3,7 odstotkov (Central Statistice Office of Poland 2010).

6.2 *Financiranje raziskav in razvoja*

Poljska od leta 1990 zasleduje politiko gospodarske liberalizacije in danes izstopa kot zgodba o uspehu med gospodarstvi v tranziciji (Trading Economics 2011).

Izdatki za raziskave in razvoj so se med leti 2002 in 2008 zelo spreminjali in leta 2006 ter 2008 dosegli najvišjo stopnjo, kar prikazuje graf 6.1.

Graf 6.1: Izdatki za raziskave in razvoj med leti 2002 in 2008

Vir: Trading Economics (2011).

Kot je razvidno iz grafa 6.1, so izdatki za raziskovalno-razvojno dejavnost leta 2002 dosegli 0,56 odstotkov bruto domačega proizvoda in nato dve leti kasneje nekoliko upadli ter dosegli le 0,54 odstotkov bruto domačega proizvoda. Leto kasneje so ponovno začeli naraščati in so tako leta 2006 dosegli najvišjo stopnjo, in sicer 0,57 odstotkov BDP. Leta 2007 je ponovno sledil padec izdatkov za raziskave in razvoj, vendar se le to leto kasneje spet dvignilo na 0,57%.

Tako kot so se spreminjali sami izdatki za raziskave in razvoj, se je spreminjala tudi stopnja rasti izdatkov v različnih sektorjih, kar v nadaljevanju prikazuje tabela 6.1.

Tabela 6.1: Izdatki za R&D leta 2006 v milijon evrih in povprečna stopnja rasti med leti 2001 in 2006 (v %)

	2006	2001-2006 (v %)
Poslovni sektor	477	0,1
Državni sektor	560	6,2
Visokošolski sektor	469	1,6
Zasebni neprofitni sektor	7	23,3
Skupaj	1513	2,7

Vir: European Commission (2008).

Kot je razvidno iz tabele 6.1, je največ izdatkov za raziskave in razvoj leta 2006 namenil državni sektor, kjer je bil povprečna stopnja rasti teh izdatkov med leti 2001 in 2006 6,2 odstotna. Državnemu sektorju sledi poslovni sektor, kjer so leta 2006 izdatki znašali 477 milijonov evrov in je bila povprečna stopnja rasti zelo nizka, in sicer 0,1 odstotna. Nizka stopnja rasti je bila tudi v visokošolskem sektorju, kjer je dosegala 1,6 odstotka. Na zadnjem mestu po izdatkih in na prvem po povprečni stopnji rasti pa je zasebni neprofitni sektor, kjer je bil stopnja rasti kar 23,3 odstotna, vendar so izdatki za raziskave in razvoj znašali le 7 milijonov evrov.

6.3 Investicije v izobraževanje

Tradicionalna predvidevanja glede tega, da mora izobraževanje financirati država, pripeljejo do tega, da se stopnja izdatkov nanaša na delež državnega proračuna, ki ga država namenja izobraževanju, ta delež pa se seveda nanaša na stopnjo bruto domačega proizvoda, namenjenega izobraževanju. Glede na podatke Centralnega statističnega urada so leta 2003 izdatki za izobraževanje znašali 33,6 milijona poljskih zlotov, kar je predstavljalo 4,13 odstotkov bruto domačega proizvoda (Siwon 2005).

Novejši dostopni podatki (za obdobje 2004 do 2007) pa prikazujejo drugačno sliko in so razdeljeni glede na stopnjo šolanja (glej tabelo 6.2).

Tabela 6.2: Vsi izdatki, namenjeni izobraževanju med leti 2004 in 2007 (v %)

	2004	2005	2006	2007
Predšolsko izobraževanja (javno)	9,1	8,6	9	9,6
Osnovnošolsko izobraževanje (javno)	30,3	29,4	29,3	28,4
Srednješolsko izobraževanje (javno)	33,2	33	32,8	31,8
Terciarno izobraževanje (javno)	22,1	23,5	23,3	24,4
Terciarno izobraževanje (zasebno)	5,3	5,5	5,7	5,8

Vir: The World Bank (2010).

Tabela 6.2 prikazuje odstotek vseh izdatkov med letoma 2004 in 2007, namenjenih za izobraževanje. Med vsemi naštetimi ravnmi izobraževanja izstopa terciarno zasebno izobraževanje, saj odstotek izdatkov narašča vsako leto. Leta 2004 je bilo zasebnemu terciarnemu izobraževanju namenjenih 5,3 odstotka vseh sredstev, medtem ko se je leta 2007 ta odstotek dvignil na 5,8%. Največji delež sredstev je namenjen srednješolskemu izobraževanju. Za razliko od zasebnega terciarnega izobraževanja pri srednješolskem izobraževanju odstotek sredstev upada. Leta 2007 je predstavljal 31,8 odstotka, medtem ko je bil leta 2004 ta odstotek višji, in sicer je dosegal 33,2 odstotka. Glede na odstotek izdatkov za izobraževanje je na drugem mestu osnovnošolsko izobraževanje, kjer se prav tako kot pri srednješolskem izobraževanju odstotek sredstev znižuje. Medtem ko je bilo leta 2004 namenjenih 30,3 odstotka vseh sredstev za osnovnošolsko izobraževanje, je bilo leta 2007 le še 28,4%. Se pa vsi deleži izdatkov za različne ravni ohranjajo na približno isti ravni, tako da ni drastičnih sprememb v višini izdatkov.

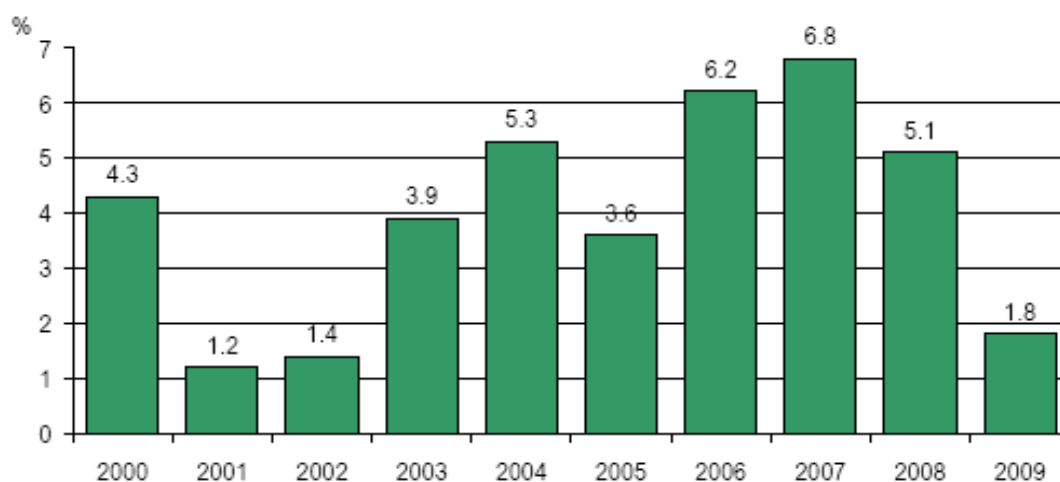
6.4 Gospodarska rast

Poljska se je v zadnjih desetih letih soočala z velikim javnofinančnim primanjkljajem. V povprečju je leta v obdobju 1996-2005 dosegel 3,5 odstotkov bruto domačega proizvoda (European Economy News 2007).

Prav tako pa je v zadnjem desetletju realna rast bruto domačega proizvoda presegla 4 odstotke in je bila nad povprečjem vseh takrat na novo pridruženih članic Evropske unije, katere bruto domači proizvod je dosegal 3,8 odstotkov (European Economy News 2007).

Na Poljskem se je obdobje močne gospodarske rasti začelo leta 2004 in se je nadaljevalo do sredine leta 2008, in sicer v vseh glavnih sektorjih (storitveni, industrijski in gradbeni sektor). Močna gospodarska rast je posledica priključitve Poljske k Evropski uniji. Poleg gospodarske rasti pa je prišlo tudi do rasti bruto domačega proizvoda, ki je najvišjo stopnjo dosegel leta 2007 z 6,8 odstotno rastjo (glej tabelo 6.2) (European Economy News 2007).

Graf 6.2: Rast bruto domačega proizvoda med leti 2000 in 2007

Vir: Poland 2010 report economy (2010).

Po podatkih iz grafa 6.2 je bila najnižja rast bruto domačega proizvoda leta 2001, saj je dosegala le 1,2 odstotka. Prav tako je bila nizka rast leta 2002, ki je bila v primerjavi s prejšnjim letom višja le za slaba 0,2 odstotka. Leta 2003 se začne rast bruto domačega proizvoda, vendar izstopa leto 2005, kjer pride do manjšega padca, in sicer iz 5,3 odstotkov iz leta 2004 na 3,6 odstotkov leta 2005. Nato se rast bruto domačega proizvoda ponovno nadaljuje, vendar se leta 2008 in 2009 ponovno opazi upadanje rasti.

7 PRIMERJAVA MED SLOVENIJO IN FINSKO

7.1 Financiranje raziskav in razvoja

Za raziskovalno-razvojno dejavnost tako Slovenija kot Finska namenjata veliko sredstev. Pri tem je potrebno na začetku opozoriti predvsem na to, da Slovenija kot majhna država nikakor ne dosega Finske pri skupni vsoti teh sredstev, vendar sredstva, ki jih namenja za raziskave in razvoj, predstavljajo dobršen del vseh proračunskih sredstev.

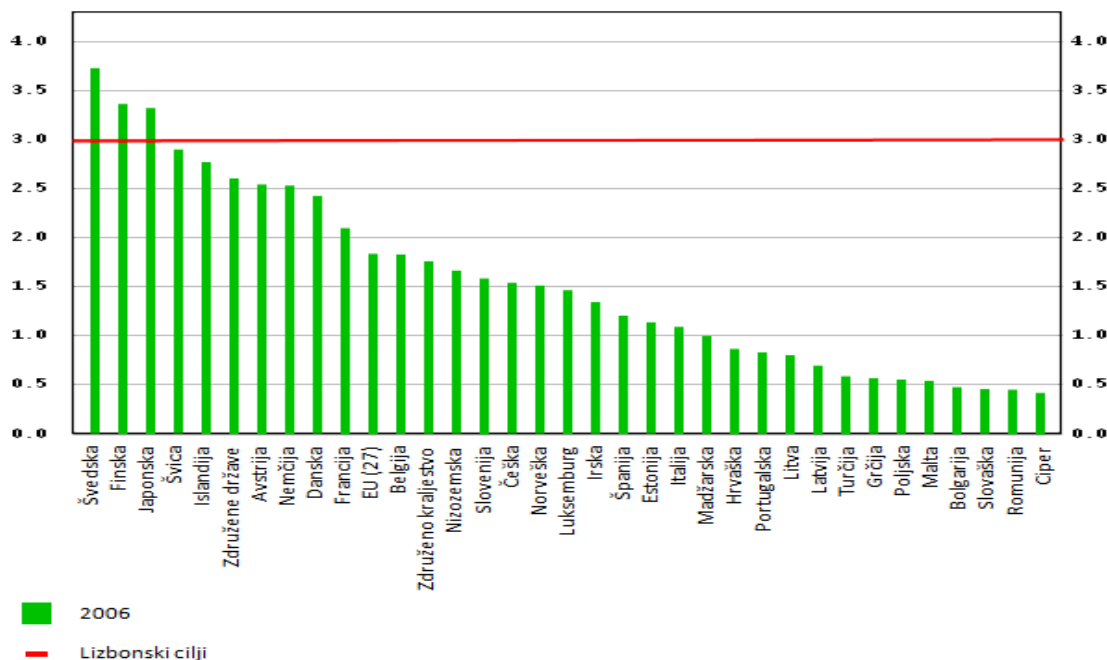
Glede na to, da so raziskave in razvoj pomembne za gospodarsko rast in s tem tudi za delovanje države, si države po vsem svetu prizadevajo, da namenjajo vedno več sredstev za raziskovalno-razvojno dejavnost. Pri tem nista izjema ne Slovenija ne Finska.

Graf 7.1 prikazuje celotno porabo sredstev, namenjenih za raziskovalno razvojno dejavnost, izraženo v odstotkih bruto domačega proizvoda leta 2006. Finska je s svojimi skoraj 3,5 odstotki dosegla drugo mesto, medtem ko Slovenija predstavlja nekakšno zlato sredino in ne dosega ciljev Lizbonske pogodbe. Medtem ko so države Švedska, Finska in Japonska celo presegle načrtovane cilje. Kot je razvidno iz grafa, je Slovenija leta 2006 namenila nekaj več kot 1,5 odstotka bruto domačega proizvoda za raziskave in razvoj. Slovenija torej za Finsko zaostaja in to za kar dobra dva odstotka.

Graf 7.1: Celotna poraba za R&R, izražena v odstotkih BDP (2006)

Celotna poraba za R&R, izražena v odstotkih BDP (2006)

Vir: European Commission (2011a).

Obe državi sta leta 2009 namenili veliko več sredstev kot leto poprej. Medtem ko je bilo v Sloveniji namenjenih večina sredstev za državni sektor, in sicer kar 36,8 odstotkov, pa je na Finskem največ sredstev namenjenih poslovnemu sektorju.

V tabeli 7.1 je prikazana celotna poraba za raziskave in razvoj, primerjava pa je narejena med več državami, da si lahko boljše predstavljamo, kakšne so razmere v Sloveniji in na Finskem.

Tabela 7.1: Celotna poraba za R&R, izražena v odstotkih BDP (2008)

Država	% BDP
Švedska	3,6
Finska	3,47
Nemčija	2,54
Slovenija	1,45
Ciper	0,45

Vir: Europa: Uradni portal Evropske unije (2011).

Tabela 7.1 prikazuje, koliko so države porabile za raziskave in razvoj leta 2008. Na prvem mestu je Švedska, ki je med vsemi državami članicami Evropske unije namenila največ sredstev, in sicer kar 3,6 odstotka bruto domačega proizvoda. Finska je leta 2008 dosegla drugo mesto s 3,47 odstotki. Slovenija je bila še vedno nekoliko nad povprečjem, saj je med

27-imi državami dosegla dvanajsto mesto, saj je za raziskave in razvoj namenila 1,45 odstotka bruto domačega proizvoda. Čeprav Ciper prištevamo med razvite države, pa je leta 2008 namenil za raziskave in razvoj le 0,45 odstotka bruto domačega proizvoda in s tem zasedel zadnje mesto med vsemi članicami Evropske unije.

Prav tako kot leta 2006, Slovenija še vedno ni zmanjšala razlike s Finsko, saj Finska še vedno prednjači za dobra dva odstotka.

7.2 Investicije v izobraževanje

Slovenija in Finska največ sredstev namenjata osnovnošolskemu izobraževanju, saj je le to obvezno za vse otroke in je tako najbolj smiselno. V Sloveniji je leta 2008 največ sredstev za izobraževanje prišlo iz javnih izdatkov, ki predstavljajo izdatke države in občin, in so dosegali 5,19 odstotkov bruto domačega proizvoda. Finska pa je istega leta za svoj redni izobraževalni sistem, to je osnovnošolski sistem, namenila kar 36,5 odstotkov bruto domačega proizvoda. Na drugem mestu je v obeh državah univerzitetno oziroma terciarno izobraževanje. Na tretjem mestu je pristalo srednješolsko in poklicno izobraževanje, najmanj sredstev pa obe državi namenjata predšolskemu izobraževanju.

Za lažjo primerjavo med državama bom v tabeli 7.2 prikazala celotno porabo za izobraževanje različnih držav, saj le tako lahko dobimo širšo sliko in lahko vidimo, kje se glede na izdatke nahaja Finska in kje Slovenija.

Tabela 7.2: Celotna poraba za izobraževanje, izražena v milijon evrih in v odstotkih BDP

	Poraba za izobraževanje v mio evrih		Poraba za izobraževanje v % BDP	
	2007	2008	2007	2008
Združeno kraljestvo	604639,7	599340	2,58	2,1
Nemčija	106626,4	107711,2	0,69	0,7
Finska	9177,7	9569,5	0,14	0,15
Slovenija	2314	2404,5	0,73	0,63
Islandija	696	731,4	0,77	0,71

Vir: European Commission (2011b) in European Commission (2011c).

Investicije v izobraževanje v večini držav vsako leto naraščajo, izjema nista niti Slovenija niti Finska. Finska je leta 2007 za izobraževanje namenila 9177,7 milijona evrov, leta 2008 pa so se sredstva povečala na 9569,5 milijona evrov. Kljub velikim zneskom pa Finska za

izobraževanje ne namenja velikega deleža bruto domačega proizvoda, saj kot je razvidno iz tabele 8, je leta 2007 namenila le 0,14 odstotka bruto domačega proizvoda, leto kasneje pa 0,15 odstotka BDP. Po drugi strani Slovenija ne namenja tako velikih sredstev kot Finska, vendar predstavljajo le-ta večji delež bruto domačega proizvoda. Kljub temu, da je Slovenija leta 2008 namenila več sredstev za izobraževanje kot leta 2007, pa se je odstotek bruto domačega proizvoda zmanjšal.

Kljub temu, da Finska namenja več sredstev za izobraževanje kot Slovenija, je v velikem zaostanku glede na odstotek porabe bruto domačega proizvoda in v tem smislu bi lahko rekla, da Slovenija nekoliko prednjači pred Finsko.

7.3 Gospodarska rast

Zaradi zviševanja investicij v izobraževanje ter v raziskave in razvoj, se posledično viša tudi gospodarska rast, saj lahko rečemo, da je to posledica rasti predhodnih dveh⁴. Večanje gospodarske rasti pomeni osnovo za večji razvoj gospodarstva.

Tabela 7.3: Sprememba stopnje rasti bruto dodane vrednosti v % glede na predhodno leto

	2005	2006	2007
Finska	2,8	4,2	6,1
Slovenija	4,4	6	7

Vir: European Commission (2011č).

Tabela 7.3 prikazuje spremembo stopnje rasti bruto dodane vrednosti v odstotkih glede na predhodno leto. V obeh državah se je le-ta večala in glede na zadnja tri prikazana leta, dosegla leta 2007 največjo stopnjo. Vse od leta 1998 se bruto dodane vrednosti večajo (European Commission 2011d).

Z večanjem gospodarske rasti pa se večajo tudi bruto investicije v osnovna sredstva, kar je prikazano v tabeli 7.4.

⁴ To pomeni, da je gospodarska rast posledica investicij v izobraževanje in prav tako investicij v raziskave in razvoj)

Tabela 7.4: Bruto investicije v osnovna sredstva po dejavnostih v % za leto 2009

	Slovenija	Finska
Kmetijstvo, lov, gozdarstvo, ribištvo	2,1	2,6
Gradbeništvo	7,6	6,7
Trgovina, transport, komunikacijske storitve	22,1	18,4
Finančne in poslovne storitve	23	25,6
Druge storitve	21,4	25,2

Vir: European economic statistic (2009).

Kot je razvidno iz tabele 7.4, je bilo leta 2009 največ slovenskih bruto investicij v skupini dejavnosti finančne in poslovne storitve (23%), kateri je sledila skupina trgovina, transport in komunikacijske storitve. Na Finskem je prvo mesto pri bruto investicijah prav tako zasedla skupina finančne in poslovne storitve, kamor je država namenila skoraj tri odstotke več investicij kot Slovenija. Finančnim in poslovnim storitvam so sledile druge storitve. Najmanj bruto investicij je bilo namenjenih skupini kmetijstvo, lov, gozdarstvo in ribištvo. Tej skupini je Slovenija namenila 2,1% sredstev, Finska pa 2,6%.

Medtem ko je bila celotna struktura bruto dodane vrednosti dokaj stabilna zadnja leta, pa je finančna in gospodarska kriza v zadnjih dveh letih pustila posledice, kar se pozna pri padcu bruto dodane vrednosti predvsem v predelovalnih dejavnostih in v storitvah, v katere so vključene javna uprava in obramba ter izobraževanje in zdravje. Nasprotno pa se je delež finančnih storitev in poslovnih dejavnosti še naprej širil, delež bruto dodane vrednosti pa je pri trgovini, prometu in komunikacijskih storitvah upadel le malo (European economic statistic 2009).

8 PRIMERJAVA MED SLOVENIJO IN POLJSKO

8.1 Financiranje raziskav in razvoja

Kot že omenjeno, so raziskave in razvoj pomemben del strukture gospodarstva, zato tako Slovenija kot Poljska v to veliko vlagata, se pa seveda višina investicij razlikuje od sektorja do sektorja in od bruto domačega proizvoda posameznega leta.

Tabela 6.1 na strani 29 prikazuje celotno porabo sredstev, namenjenih za raziskovalno razvojno dejavnost, izraženo v odstotkih bruto domačega proizvoda leta 2006. Poljska je leta 2006 namenila veliko manj sredstev za raziskave in razvoj kot Slovenija. Medtem ko je Slovenija namenila približno 1,5 odstotka bruto domačega proizvoda za raziskave in razvoj, jih je Poljska namenila le slabih 0,5 odstotka.

Drugačno sliko pa prikazuje tabela 8.1, kjer so razvrščeni izdatki za raziskave in razvoj med leti 2005 in 2009 glede na sektor.

Tabela 8.1: Izdatki za raziskave in razvoj v odstotkih bruto domačega proizvoda (2005-2009)

	2005	2006	2007	2008	2009
SLOVENIJA					
Poslovni sektor	36,6	35	35,6	34,7	35,1
Državni sektor	37,2	34,4	35,6	31,3	35,7
Visokošolski sektor	0,7	0,3	0,4	0,3	0,3
Zasebni neprofitni sektor	0	0,2	0	0	0
	2005	2006	2007	2008	2009
POLJSKA					
Poslovni sektor	33,4	33,1	34,3	30,5	27,1
Državni sektor	57,7	57,5	58,6	59,8	60,4
Visokošolski sektor	2,9	2,2	0,2	4,1	6,7
Zasebni neprofitni sektor	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3

Vir: European Commission (2011e).

Kot kaže tabela 8.1, nekateri sektorji na Poljskem namenijo več izdatkov za raziskave in razvoj kot v Sloveniji, v drugih sektorjih pa je slika ravno obratna. Državni sektor na Poljskem namenja največ izdatkov za raziskave in razvoj. Leta 2005 je namenil 57,7 odstotkov bruto domačega proizvoda, kar pa se je do leta 2008 le še večalo in tega leta doseglo 59,8 odstotkov, leto kasneje pa še nekaj več, in sicer 60,4 odstotkov bruto domačega proizvoda. Na drugem mestu po izdatkih je poslovni sektor, vendar so se ti izdatki od leta 2005 le nižali. Leta 2009 je poslovni sektor za raziskave in razvoj namenil 27,1 odstotek bruto domačega proizvoda. Leta 2007 je bil odstotek najvišji, saj je dosegal 35,3% BDP, dve leti prej pa 33,4 odstotka bruto domačega proizvoda. V Sloveniji sta poslovni in državni sektor na podobni ravni. Izdatki za raziskave in razvoj so nekaj časa naraščali, nato upadali in ponovno naraščali. Najmanj sredstev za raziskave in razvoj namenja zasebni neprofitni sektor v obeh državah. V Sloveniji je zasebni neprofitni sektor investiral v raziskave in razvoj le leta 2006,

in sicer 0,2 odstotka bruto domačega proizvoda. Na Poljskem je situacija nekoliko boljša, vendar tudi tam odstotki niso ravno visoki, saj se vrtijo okrog 0,2%.

V celoti gledano bi lahko rekla, da Poljska za raziskave in razvoj namenja absolutno več sredstev kot Slovenija, vendar glede na leto 2006 v primerjavi s celotno Evropsko unijo Poljska relativno še veliko zaostaja za Slovenijo.

8.2 Investicije v izobraževanje

Glede na to, da je izobraževanje, prav tako kot raziskave in razvoj, pomembno za razvoj države, Slovenija in Poljska le-temu namenjata velik delež sredstev. Se pa med državama pojavijo razlike v tem, koliko sredstev namenjata različnim ravnam izobraževanja.

Medtem ko Slovenija nameni največ sredstev za osnovnošolsko izobraževanje (v obdobju 2005-2008), pa je Poljska največ sredstev namenila za srednješolsko izobraževanje (v obdobju 2004-2007). Na drugem mestu glede izdatkov, namenjenih za izobraževanje v Sloveniji je srednješolsko izobraževanje, na Poljskem pa je situacija obrnjena in je na drugem mestu pristalo osnovnošolsko izobraževanje. Imata pa državi skupno točko pri izdatkih za predšolsko izobraževanje, saj obe namenita za to najmanj sredstev.

Prav tako pa se Slovenija in Poljska razlikujeta glede celotnih sredstev namenjenih za izobraževanje v odstotkih bruto domačega proizvoda v obdobju 2005-2008 (glej tabelo 8.2).

Tabela 8.2: Celotni izdatki namenjeni izobraževanju v obdobju 2005-2008 (v % BDP)

	2005	2006	2007	2008
Slovenija	5,67	5,67	5,19	5,22
Poljska	5,47	5,25	4,91	5,09

Vir: European Commission (2011f).

Glede na tabelo 8.2, Slovenija za izobraževanje namenja nekaj več odstotkov bruto domačega proizvoda, vendar razlike niso velike. Slovenija je leta 2005 za izobraževanje namenila 5,67 odstotkov bruto domačega proizvoda, medtem ko je Poljska za njo zaostajala le za 0,2 odstotka. Leta 2006 se v Sloveniji stanje ni spremenilo, na Poljskem pa je malo upadlo in je dosegalo 5,25 bruto domačega proizvoda. Leto kasneje je prišlo v Sloveniji do nekoliko večjega padca in so tako izdatki za izobraževanje dosegli 5,19 odstotkov bruto domačega

proizvoda. Prav tako pa je ponovno prišlo do padca izdatkov na Poljskem, in sicer za skoraj 0,3 odstotka. Leta 2008 pa se je stanje v obeh državah nekoliko popravilo. Slovenija je za izobraževanje namenila 5,22 odstotkov bruto domačega proizvoda, Poljska pa 5,09 odstotkov.

8.3 Gospodarska rast

Tako Slovenija kot Poljska se soočata nihanjem bruto domačega proizvoda. Na Poljskem je na večanje gospodarske rasti pozitivno vplivala priključitev k Evropski uniji leta 2004. Zaradi večanja gospodarske rasti pa je posledično prišlo tudi do povečanja bruto domačega proizvoda.

Spremembe bruto domačega proizvoda za obdobje 2005-2010 prikazuje tabela 8.3.

Tabela 8.3: Bruto domači proizvod, spremembe v % glede na predhodno leto v obdobju 2005-2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Slovenija	4,5	5,9	6,9	3,7	-8,1	1,2
Poljska	3,6	6,2	6,8	5	1,7	3,8

Vir: OECDiLibrary (2011).

Spremembe bruto domačega proizvoda se dogajajo tako v Sloveniji kot na Poljskem. Vendar pa je razlika v tem, da na Poljskem ni prišlo do zmanjšanja bruto domačega proizvoda, ampak le do manjše rasti, medtem ko se je Slovenija soočila z zmanjšanjem bruto domačega proizvoda, kot je razvidno iz tabele 8.3. obe državi sta leta 2007 dosegli najvišjo gospodarsko rast, ki se je v primerjavi s prejšnjim letom v Sloveniji povečala za 6,9 odstotka, na Poljskem pa za 6,8 odstotka. Leta 2009 se je Slovenija soočila z padcem bruto domačega proizvoda, in sicer za -8,1 odstotka v primerjavi z letom 2008. na Poljskem pa je leta 2009 prišlo do manjše rasti bruto domačega proizvoda, vendar ne do negativne rasti, saj se je v primerjavi z letom 2008 povečal za 1,7 odstotka.

Poljska torej malo prednjači pred Slovenijo, saj se ni soočila z negativno rastjo bruto domačega proizvoda, ampak ga je obdržala na pozitivni ravni kljub manjši stopnji rasti v času recesije.

9 SKLEP

Dejavnika, ki vplivata na razvoj gospodarstva in posledično gospodarsko rast sta tako izobraževanje kot tudi raziskave in razvoj. Z večjimi investicijami v izobraževanje se gospodarstvo lahko razvija, saj dobimo bolj izobraženo in izkušeno delovno silo. Posledično se lahko investira tudi v raziskave in razvoj, saj nam izobražena delovna sila to omogoča.

V zadnjem delu diplomske naloge bom analizirala rezultate, ki sem jih zbrala skozi celotno diplomsko nalogo in s tem odgovorila na raziskovalno vprašanje, ki se glasi: Ali Slovenija z vidika investicij sledi razvitejšim državam ali pa se na tem področju bolj približuje standardu manj razvitih držav? Pri tem sta mi bili v pomoč državi Finska, katero prištevajo med bolj razvite države, in Poljska, ki se še vedno uvršča v skupino manj razvitih držav Evropske unije.

Prva primerjava, na katero sem se osredotočila, je bila primerjava med Slovenijo in Finsko. Glede investicij v raziskave in razvoj so rezultati pokazali, da Slovenija na tem področju nekoliko zaostaja za Finsko. Kljub temu, da sta obe državi leta 2009 namenili več sredstev za raziskave in razvoj, se razlika med njima ni zmanjšala in je Slovenija za Finsko še vedno zaostajala za dobra dva odstotka. Na področju investiranja v izobraževanje se kaže drugačna slika, saj v tem primeru Finska zaostaja za Slovenijo glede na odstotek bruto domačega proizvoda, ki ga nameni za izobraževanje, vendar pa Finska celotno gledano namenja veliko večji del sredstev (v evrih). Ker pa primerjave v evrih ne morem narediti, saj je Slovenija veliko manjša država, zato ima posledično tudi veliko manjši državni proračun, pridem do sklepa, da je Slovenija na področju investicij v izobraževanje (v odstotkih bruto domačega proizvoda) v veliki prednosti pred Finsko. Bruto domači proizvod se viša tako v Sloveniji kot na Finskem. V Sloveniji se je v prvem četrtletju leta 2011 zvišal za 2 odstotka, kar gospodarsko rast ohranja na ravni dveh odstotkov že štiri četrtletja. Na Finskem pa so bila v zadnjih letih zaznana nihanja, saj se je leta 2009 bruto domači proizvod zmanjšal za kar 8 odstotkov, vendar se je leto kasneje stanje popravilo in je dosegal 3,6 odstotka. To pomeni, da ima Finska v zadnjem obdobju nekoliko večjo gospodarsko rast kot Slovenija.

Druga primerjava je potekala med Slovenijo in Poljsko. Rezultati so pokazali, da Poljska v raziskave in razvoj v celoti vlaga več kot Slovenija. Največje razlike se pokažejo pri

investicijah državnega sektorja, kjer Poljska nameni še enkrat več kot Slovenija. Pri investicijah v izobraževanju pa pride do nasprotno slike, saj Slovenija vlaga več kot Poljska, vendar razlike niso velike. Državi se razlikujeta predvsem po tem, za katero raven izobraževanja je namenjenih največ odstotkov bruto domačega proizvoda. Medtem ko Poljska nameni največ sredstev za srednješolsko izobraževanje, Slovenija nameni največji odstotek bruto domačega proizvoda za osnovnošolsko uzobraževanje. Tako Poljska kot Slovenija se soočata z nihanjem bruto domačega proizvoda. Obe državi sta leta 2009 dosegli najmanjšo raven bruto domačega proizvoda glede na obdobje 2005-2010. Glede na to, da je imela Poljska zadnja tri leta večji bruto domači proizvod, je imela posledično tudi večjo gospodarsko rast kot Slovenija.⁵

Dobljeni rezultati so dali zelo zanimivo sliko, saj so pokazali, da edina prednost, ki jo ima Slovenija tako pred Finsko kot Poljsko, je prednost na področju investicij v izobraževanje. Od leta 2004 se na Poljskem dogaja velik razvoj gospodarstva, saj je priključitev k Evropski uniji na Poljsko pozitivno vplivala. Finska in Poljska imata večjo gospodarsko rast kot Slovenija, prav tako pa vlagata večji odstotek bruto domačega proizvoda v raziskave in razvoj. Iz tega sledi, da se Poljska veliko bolj razvija kot Slovenija in je posledično na dobri poti, da ujame korak z razvitejšimi državami, medtem ko se Slovenija zaenkrat še bolj nagiba k standardu manj razvitih držav v Evropski uniji. Pri tem pa verjetno največjo vlogo odigra velikost države, saj kot majhna država nimamo veliko možnosti, da bi lahko postali konkurenčni državi, kot je na primer Finska in nenazadnje tudi Poljska.

---

⁵ To pa je posledica tudi večjega gospodarstva, saj je poljsko gospodarstvo večje kot slovensko.

10 LITERATURA

1. Andragoški center Slovenije. 2009. *Statistični podatki: Javni izdatki za formalno izobraževanje v Sloveniji*. Dostopno prek: <http://arhiv.acs.si/InfO-mozaik/2009/19.pdf> (19. julij 2011).
2. Becker, S. Gary. 1993. *Human Capital*. Dostopno prek: <https://webpace.utexas.edu/hcleaver/www/330T/350kPEEBeckerHumanKtable.pdf> (7. julij 2011).
3. Bevc, Milena. 1991. *Ekonomski pomen izobraževanja*. Radovljica: Didakta.
4. Bunc, Mirko. 1992. *Global economy in the age of science-based knowledge*. New York: UNITAR.
5. Burda, Michael in Wyplosz Charles. 1997. *Macroeconomics a European text*. Oxford: Oxford University Press.
6. Central Statistice Office of Poland. 2010. *Gross domestic product: regional in 2008*. Dostopno prek: http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_na_gross_domestic_product-regional_accounts_in_2008.pdf (22. avgust 2011).
7. --- 2010. *Poland 2010 report economy*. Dostopno prek: <http://www.mg.gov.pl/files/upload/9142/RoG100909eng.pdf> (20. avgust 2011).
8. Eu Book Shop. 2011. *European economic statistic, sort by latest year*. Dostopno prek: <http://bookshop.europa.eu/en/search/OfferPaging?SearchParameter=%26%40QueryTerm%3Deuropean%2Beconomic%2Bstatistic%2B2007%26%40Sort.LatestYear%3D1%26%40Page%3D1&PageSize=18&ShowAll=true&SelectedLanguage=> (23. avgust 2011).
9. Europa: Uradni portal Evropske unije. 2007. *The economy of Poland*. Dostopno prek: http://ec.europa.eu/economy_finance/een/006/article_5209_en.htm (20. avgust 2011).
10. --- 2009. *European Economic Statistic*. Dostopno prek: <http://bookshop.europa.eu/en/european-economic-statistics-pbKSGK10001/> (10. avgust 2011).
11. --- 2011. *Gospodarstvo*. Dostopno prek: http://europa.eu/about-eu/facts-figures/economy/index_sl.htm (9. avgust 2011).
12. European Commission. 2008. *European economic statistic, 2008*. Dostopno prek: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-SF-08-091/EN/KS-SF-08-091-EN.PDF (17. avgust 2011).

13. --- 2011a. *Science, technology and innovation*. Dostopno prek: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/science_technology_innovation/introduction (9. avgust 2011).
14. --- 2011b. *Expenditure for educational system in euro* Dostopno prek: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tps00158&language=en> (10. avgust 2011).
15. --- 2011c. *Expenditure for educational system in % of GDP*. Dostopno prek: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tps00068> (10. avgust 2011).
16. --- 2011č. *Real GDP growth rate*. Dostopno prek: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_re2grgdp&lang=en (10. avgust 2011).
17. --- 2011d. *Real gross domestic product sort by latest year*. Dostopno prek: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_re3vabp95&lang=en (10. avgust 2011).
18. --- 2011e. *Expenditure on research and development*. Dostopno prek: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tsiir030&language=en> (20. avgust 2011).
19. --- 2011f. *Educational expenditure 2005-2008*. Dostopno prek: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=educ_figdp&lang=en (21. avgust 2011).
20. Hayashi, Fumio. 1982. *Econometrica. Tobin's Marginal q and Average q: A Neoclassical Interpretation*. Dostopno prek: <http://www.jstor.org/pss/1912538> (22. avgust 2011).
21. Jereb, Janez. 1998. *Teoretične osnove izobraževanja*. Kranj: Moderna organizacija.
22. Jorgenson, Dale. 1967. *The Theory of Investment Behavior*. Dostopno prek: <http://www.nber.org/chapters/c1235.pdf> (22. avgust 2011).
23. Keynes, John M. 2006. *The General Theory of Employment, Interest and Money*. Dostopno prek: http://www.google.com/books?hl=sl&lr=lang_en&id=xpw-96rynOcC&oi=fnd&pg=PR5&dq=keynes+theory+of+investment&ots=WWijuniKEC&sig=_-XwMYnHCRUCCOUjLgRr-d2fh2o#v=onepage&q&f=false (22. avgust 2011).
24. Mencinger, Jože. 2005. Leporečja Lizbonske strategije in Slovenija. *Gospodarska gibanja*, 23-39. Dostopno prek: <http://docs.google.com/viewer?a=v&q=>

- cache:LK7Hs3n5R3UJ:www.pf.unilj.si/media/mencinger.joze.prenovljena.doc+raziskave+in+razvoj+BDP+Mencinger&hl=sl&gl=si&pid=bl&srcid=ADGEESjahcL1npuuYhiZ2Z7B9QWa7YDzRkD4LxJQmu9hR2tIHL0M_xKG8DCSh8wmAHzPhBFXIY2tdRxYlvjfUZcE9QF11rLcIls5iqGf36qXbeHfR8zjz17Ne32df4Z7QkEu298Skc&sig=AHIEtbR8EA24Brj6ELdJQ5YRdyjwe0Btew (29. avgust 2011).
25. Ministrstvo za zunanje zadeve. 2011. *O Sloveniji*. Dostopno prek: <http://e-uprava.gov.si/e-uprava/osloveniji.euprava> (7. julij 2011).
26. Norčič, Oto. 2000. *Razvoj in temelji sodobne ekonomske misli*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
27. OECDiLibrary. 2011. *Real gross domestic product*. Dostopno prek: http://www.oecd-ilibrary.org/economics/real-gross-domestic-product-forecasts_gdp-kusd-gr-table-en (21. avgust 2011).
28. Olaniyan, D.A. in Okemakinde T. 2008. *European Journal of Scientific Research. Human capital theory: implications for educational development*. Dostopno prek: http://www.eurojournals.com/ejsr_24_2_01.pdf (23. avgust 2011).
29. Ravbar, Marjan. 2009. *Razvojni dejavniki v Sloveniji – ustvarjalnost in naložbe*. Ljubljana, Založba ZRC.
30. Senjur, Marjan. 1990. *Gospodarski razvoj in razvojna ekonomika*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
31. --- 1991. *Gospodarski razvoj in razvojna ekonomika*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
32. Siwon Mariusz. 2005. *Financial control concerning the education system in Poland*. Dostopno prek: http://www.eurorai.org/PDF/pdf%20seminar%20Karlsruhe/Karlsruhe-Beitrag_PL_Katowice%20%28written%20text%29.pdf (18. avgust 2011).
33. Statistics Finland. 2005. *Gross domestic product 1975-1993*. Dostopno prek: http://www.stat.fi/tup/tilastoarkisto/teollisuustilastot_el.html (25. julij 2011).
34. --- 2008. *Quarterly national accounts 2008*. Dostopno prek: http://www.stat.fi/til/ntp/2008/02/ntp_2008_02_2008-09-08_kat_001_en.html (25. julij 2011).
35. --- 2010a. *Research and development 2009*. Dostopno prek: http://www.stat.fi/til/tkke/2009/tkke_2009_2010-10-28_tie_001_en.html (25. julij 2011).
36. --- 2010b. *Current expenditure on regular education system increased in 2008*. Dostopno prek: http://www.stat.fi/til/kotal/2008/kotal_2008_2010-05-12_tie_001_en.html (25. julij 2011).

37. --- 2010c. *Gross domestic product decreased by 8 per cent last year*. Dostopno prek: http://www.stat.fi/til/vtp/2009/vtp_2009_2010-07-15_tie_001_en.html (25. julij 2011).
38. --- 2011a. *Educational finances 2009*. Dostopno prek: http://www.stat.fi/til/kotal/2009/kotal_2009_2011-05-12_tie_001_en.html (25. julij 2011).
39. --- 2011b. *Gross domestic product grew by 3,6 per cent, households' income by 1,9 per cent last year*. Dostopno prek: http://www.stat.fi/til/vtp/2010/vtp_2010_2011-07-14_tie_001_en.html (25. julij 2011).
40. Statistični urad Republike Slovenije. 2010. *Bruto investicije v osnovna sredstva po regijah, Slovenija, 2008*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3445 (21. julij 2011).
41. --- 2011a. *Raziskovalno-razvojna dejavnost, Slovenija, 2009 – začasni podatki*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3739 (7. julij 2011).
42. --- 2011b. *Raziskovalno-razvojna dejavnost, Slovenija, 2009 – končni podatki*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3649 (7. julij 2011).
43. --- 2011c. *Državna proračunska sredstva za raziskovalno-razvojno dejavnost, začasni proračun, Slovenija, 2010*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3740 (18. julij 2011).
44. --- 2011č. *Izdatki za formalno izobraževanje, Slovenija, 2005-2008 – končni podatki*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3775 (19. julij 2011).
45. --- 2011d. *Bruto domači proizvod, Slovenija, 4. četrletje 2010*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3765 (21. julij 2011).
46. --- 2011e. *Bruto domači proizvod, Slovenija, 1. četrletje 2011*. Dostopno prek: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=3952 (21. julij 2011).
47. Sušjan, Andrej. 1995. *Postkeynesianska ekonomska teorija*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
48. The World Bank. 2010. *Poland Public Expenditure Review*. Dostopno prek: http://siteresources.worldbank.org/POLANDEXTN/Resources/PER_Vol2_March5.pdf (18. avgust 2011).
49. Todaro, P. Michael in Smith C. Stephen. 2006. *Economic development*. Harlow: Pearson Addison-Wesley.
50. Trading Economics. 2011. *Expenditure on research and development*. Dostopno prek: <http://www.tradingeconomics.com/poland/research-and-development-expenditure-percent-of-gdp-wb-data.html> (17. avgust 2011).